

Nuorisoriikollisuuskyselyn tutkimuskäyttö tähän asti ja tulevaisuudessa

Kriminologian päivät 25.5.2021

Noora Ellonen, Tampereen yliopisto

Nuorisorikollisuuskysely NRK

1995

Tavoitteena oli luoda pysyvä seurantajärjestelmä, jonka avulla kuvataan nuorten rikoskäyttäytymisen ja rikosten uhriksi joutumisen määrää, piirteitä ja kehitystä.

2021

Vakiintunut seurantajärjestelmä, joka on löytänyt paikkansa paitsi politiikkatoimien ja –käytäntöjen kehitystyössä myös kansainvälisessä tieteellisessä tutkimuksessa.

Vuosi	Havaintojen määrä	Vastausprosentti
1995	1195	89
1996	4204	91
1998	4503	88
2001	4347	89
2004	6279	86
2008	5826	86
2012	8914	83
2016	6061	79
2020	5674	79

NRK: sta tuotettua

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 47/2021

NUORTEN
RIKOSKÄYTTÄYTYMINEN JA
UHRIKOKEMUKSET 2020

MARKUS KAAKINEN & MATTI NÄSI

Holstila, Anna-Leena (2012). Nuorten kokema väkivallan pelko: rikosten seurausta vai yleisen turvattomuuden heijastusta? Helsinki: Helsingin yliopisto. Sosiologian pro gradu –tutkielma
Leppäkumpu, Markus (2008). Nuorisoriikollisuus ja aikapreferenssit. Joensuu: Joensuun yliopisto. Kansantaloustieteen pro gradu - tutkielma.
Mikkola, Reetta (2017). Nuoret ja tarkastustoimenpiteet koulussa. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto
Ringvall, Sabina (2003). Ung och drogbrukare: förklaringar till ungdomars drogbruk i Finland. Pro gradu -avhandling: Åbo Akademi, ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten, sociologi

Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, 2013
Vol. 14, No. 2, 188–195, <http://dx.doi.org/10.1080/14043858.2013.837267>

Versatile Delinquents or Specialized Pirates? A Comparison of Correlates of Illegal Downloading and Traditional Juvenile Crime

MIKKO AALTONEN AND VENLA SALMI
National Research Institute of Legal Policy/Criminological Unit, Helsinki, Finland

BRIT. J. CRIMINOL. VOL. 38 NO. 4 AUTUMN 1998

DELINQUENT PHASES

The Case of Temporally Intensified Shoplifting Behaviour

JANNE KIVIVUORI*

Justice Quarterly

ISSN: 0741-8825 (Print) 1745-9109 (Online) Journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/rjqy20>

Does Parental Control Moderate the Effect of Low Self-Control on Adolescent Offline and Online Delinquency?

Noora Ellonen, Jaana Minkinen, Markus Kaakinen, Karoliina Suonpää, Bryan Lee Miller & Atte Oksanen

KRIMINOLOGIA

TERVEYSTIEDE

PSYKOLOGIA

TALOUSTIEDE

NUORISOTUTKIMUS

Miksi jotkut nuorista tekee rikoksia?

Matala itsekontrolli lisää riskiä.....

Yleisesti rikoskäyttämiseen

Kivivuori & Salmi 2006

Lavikainen ym. 2016

Ellonen ym. 2020a

Laittomaan lataamiseen netissä

Aaltonen & Salmi 2013

Kiusaamiseen netissä

Ellonen ym. 2020a

Viharikosten tekoon

Näsi 2016

Viharikoksiin uhriutumiseen

Ellonen ym. 2020b

Heikko perheen sosiaalinen kontrolli lisää riskiä...

Yleisesti rikoskäyttäytymiseen

Kivivuori & Salmi 2006

Lavikainen ym. 2016

Ellonen ym. 2020a

Erityisen aktiivista rikoskäyttäytymistä (vähintään 25 rikosta vuodessa)

Ellonen & Aaltonen 2008

Viharikosten tekoon

Näsi 2016

Mutta ei viharikoksiin uhriutumiseen

Ellonen ym. 2020b

Laittomaan lataamiseen netissä

Aaltonen & Salmi 2013

Mutta ei kiusaamiseen netissä

Ellonen ym. 2020a

Ajatuksia

- NRK:sta tehdyt analyysit vahvistavat tietoa itsekontrollin merkityksestä nuorten rikoskäyttäytymisessä.
- Yhteys ei näyttäydy kuitenkaan niin yksiselitteisenä: analyyseissä, joissa selittäjiä on paljon itsekontrollin merkitys vähenee, jopa katoaa. Esimerkiksi Lowe ym. 2020.
- Vastaavia havaintoja voidaan tehdä sosiaalisen kontrollin suhteen.
- NRK: sta on tutkittu varsin vähän itsekontrollin ja sosiaalisen kontrollin merkitystä uhrikokemuksissa (Ellonen ym. 2020b)
- Jatkossa voisikin tarkastella itsekontrollin osa-alueiden merkityksiä, elaboroida lisää eri selittäjien yhteisvaikutuksia sekä tutkia itsekontrollin merkitystä uhrikokemuksissa.

Ajatuksia

- Analyyseissä otetaan itsekontrollin ja sosiaalisen kontrollin merkitys osin oletetunlaisena; lisää teoreettista pohdintaa niiden välisestä suhteesta.

Oheisessa artikkelissa erittelimme rakenneyhtälömallin avulla itsekontrollin ja vanhempien sosiaalisen kontrollin yhteyttä havaiten, että vanhempien kontrolli moderoi heikon itsekontrollin merkitystä

Justice Quarterly

 Routledge
Taylor & Francis Group

ISSN: 0741-8825 (Print) 1745-9109 (Online) Journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/rjgy20>

Does Parental Control Moderate the Effect of Low Self-Control on Adolescent Offline and Online Delinquency?

Noora Ellonen, Jaana Minkkinen, Markus Kaakinen, Karoliina Suonpää, Bryan Lee Miller & Atte Oksanen

- Tulevaisuuden haasteena voisikin olla näiden tekijöiden tarkastelu myös metodologisesti monopuolisemmin.

Koulun sosiaalinen kontrolli

Vähentää poikien aktiivista rikoskäyttäytymistä (vähintään 25 tekoa vuodessa) mutta ei tyttöjen.

Mutta jos oppilaat kokevat sosiaalisen kontrollin hyvin eri tavoin (suuri vaihtelu) positiivinen vaikutus vähenee.
Ellonen & Aaltonen 2008

Vähentää rikoskäyttäytymistä kun itsekontrolli ja perheen sosiaalinen kontrolli on huomioitu.

Tutkimus kiinnittää keskustelun myös sosiaalisen pääoman teemaan.

Kivivuori & Salmi 2006

Myös rutiinitoimintojen teoria tunnistetaan

Alkoholin käyttö lisää rikoskäyttäytymisen riskiä
Kivivuori 2000
Lavikainen ym. 2016

Felson ym. 2008 tarkastelivat alkoholinkäytön ja rikoskäyttäytymisen yhteyden kausaalisuutta ns. epäsuorasti, eli vertaamalla selitysmalleja, joissa selitetään alkoholin käytön yhteyttä rikoskäyttäytymiseen yleensä ja alkoholin käytön yhteyttä selvänä tehtyihin rikkeisiin.

Alkoholinkäytön yhteys on näennäinen (ei kausaalisuuteen viittaava) lievissä rikoksissa (esim. näpistys). Vakavien rikosten (esim. väkivalta) ja alkoholinkäytön yhteys viittaa enemmän kausaaliyhteyteen.

Rikoksia tekevä vertaisryhmä lisää riskiä aseiden kantamiseen (Saukkonen ym. 2020) sekä väkivaltaan (Lowe ym. 2020).

Selkeillä rutiinitoimintojen teoriaan perustuvilla rutiinitoimintojen mittareilla ei ole merkitystä viharikoksiin uhritumisessa.
Ellonen ym. 2020b

Ajatuksia

- Rutiinitoimintojen tarkastelu RAT teorian näkökulmasta voisi täydentää kokonaiskuvaa nuorisoriikollisuuden selittämisestä NRK: lla.
- Vertaisryhmän rikollisen käyttäytymisen merkitys näyttöytyy vahvana – koska rikoskäyttäytyminen kasautuu entistä enemmän samoille nuorille on tämä tärkeä jatkotutkimusaihe.
- Alkoholien lisäksi muiden päihteiden merkityksen tarkastelu on ollut toistaiseksi varsin vähäistä.

Psykosomaattiset rikekäyttämisen selittäjät

**Psyykkiset oireet lisäävät
riskiä aseiden kantamiseen**
Saukkonen ym. 2016

**Psyykkiset oireet lisäävät
rikoskäyttämistä**
Backman ym. 2015

**Riittämätön ja huonolaatuinen uni
lisäävät riskiä sekä
omaisuusrikosten että
väkivaltarikosten tekemiseen**
Backman ym. 2015

**Rikekäyttäytyminen
lisää psykosomaattisia
oireita**
Kivivuori 2000

Kostomotiivi ja kostomyönteisyys

Joka toisessa nuorten
väkivaltateoissa on taustalla
kostomotiivi.
10-20% kotoa karkaamisessa tai
vandalismissa kostomotiivi.
Joka neljäs tehtiin ystävän tai
sukulaisen puolesta.
*Kivivuori, Savolainen & Aaltonen
2016*

Kostomyönteisyys
selittää voimakkaasti
rikoskäyttäytymistä,
kun itsekontrolli,
sosiaalinen kontrolli
ja ystävien
rikoskäyttäytyminen
on huomioitu.
Lowe ym. 2020

Tärkeä jatkotutkimuksen kohde

Taustamuuttajat: statistista parrasvaloihin

- **Perheen sosiodemografiset tekijät**
 - Perherakenteen ja vanhempien koulutuksen tai työttömyyden merkitys vaatimaton.
 - Yksityiskohtaisemmat analyysit
 - Metodologisen kysymykset
- **Sukupuoli**
 - Erot tyttöjen ja poikien raportoimassa rikekäyttäytymisen määrässä selviä. Eroja myös selitysmalleissa (esim. Ellonen & Aaltonen 2008) mutta niitä on tutkittu varsin vähän.
 - Tarve monipuolisemmalle sukupuolikäsitykselle
- **Maahanmuuttotausta**
 - Maahanmuuttotaustaiset nuoret raportoivat enemmän rikoksia kuin kantasuomalaiset (Salmi, Kivivuori & Aaltonen, 2015)
 - Viharikoksista kiinnostavia havaintoja (Näsi 2016; Ellonen ym. 2020b)
 - Maahanmuuttotaustaisten määrä mahdollistaa jo tarkempiakin analyysejä

Kasautuminen

- ”Specialisti versus generalisti”
 - Rikekäyttäytyminen kasatuu samoille henkilöille ja rikoskäyttäytyminen selittää rikoskäyttäytymistä vahvasti (esim. Aaltonen & Salmi, 2013; Saukkonen ym. 2016; Ellonen ym. 2020b; Lowe ym. 2020).
 - Myös viharikoksia selittää aikaisempi muu rikoskäyttäytyminen sekä aikaisemmat viharikokset.
 - Tulokset viittaavat yleiseen normirikkomisalttiuteen, johon pureutuminen yksittäisten tekemuotojen sijaan olisi tärkeää.
- Victim – offender overlap
 - Uhrikokemukset selittävät rikoskäyttäytymistä (esim. Saukkonen ym. 2016; Lowe ym. 2020) ja rikoskäyttäytyminen uhrikokemuksia (Esim. Ellonen ym. 2020b)
 - Tärkeää saada lisää tutkimusta.

Metodologista kehitystyötä

**NRK-tutkijat
menetelmällisten
trendien etulinjassa**
Felson ym. 2008
Ellonen ym. 2008

**Tutkimuksia vastaamiseen
mahdollisesti vaikuttavista
tekijöistä tulosten luotettavuuden
näkökulmasta**
Kivivuori & Salmi 2009
Kivivuori, Salmi, Walser 2013
Laajasalo ym 2016

Rikkeitä tekevä nuori NRK: n näkökulmasta

- Nuorten rikekäyttäytyminen on laaja-alaista, kasautuvaa ja myös uhrikokemukset kasautuvat.
- Selviä normirikkomisalttiutta selittäviä tekijöitä ovat matala itsekontrolli (jota voidaan bufferoida hyvässä sosiaalisella kontrollilla), sosiaalisen kontrollin puute, kostomyönteisyys, alkoholin käyttö, huonot terveystottumukset kuten puutteellinen uni ja rikosaltis ystäväpiiri.
- Normirikkoajat raportoivat enemmän psykososiaalisia ongelmia.
- Perherakenteen suhteen rikkeitä tekevät nuoret ovat moninaisista perhetaustoista.

Mitä seuraavaksi?

Aikaisempaa kokonaisvaltaisempi kuva rikoksia tekevästä nuoresta

Yksittäisten selittäjien ja yksittäisten tekojen sijaan kokonaisuuksia monipuolisilla menetelmillä (vrt. teoria ja käytäntö)

Huomioidaan ilmiöt ajassa

Elämänkaari

Metodologinen kehittäminen

Kiitos!

noora.ellonen@tuni.fi

Lähteet

Aaltonen, M. (2007). *Alkoholi väkivaltatilanteissa - syy, tekosyy vai sattuma? Yhdeksäsluokkalaisten nuorten alkoholinkulutuksen yhteys väkivaltaiseen käyttäytymiseen.*

Aaltonen, M., & Salmi, V. (2013). Versatile Delinquents or Specialized Pirates? A Comparison of Correlates of Illegal Downloading and Traditional Juvenile Crime. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 14(2), 188-195. <https://doi.org/10.1080/14043858.2013.837267>

Backman, H., Laajasalo, T., Saukkonen, S., Salmi, V., Kivivuori, J., & Aronen, E. T. (2015). Are qualitative and quantitative sleep problems associated with delinquency when controlling for psychopathic features and parental supervision? *Journal of Sleep Research*, 24(5), 543-548. <https://doi.org/10.1111/jsr.12296>

Ellonen, N., Danielsson, P., Tanskanen, M., Kaakinen, M., Suonpää, K., & Oksanen, A. (2020). Individual and community-level predictors of hate crime victimization among Finnish adolescents. *Journal of Youths Studies*, online first. doi: 10.1080/13676261.2020.1828845

Ellonen, N., Minkkinen, J., Kaakinen, M., Suonpää, K., & Oksanen, A. (2020). Does parental control moderate the effect of low self-control on adolescent offline and online delinquency? Online first. *Justice Quarterly*, online first. doi:10.1080/07418825.2020.1738526

Ellonen, N. (2008). Adolescent delinquency and social control in Finnish schools: A multilevel analysis. *Journal of Scandinavian Studies on Criminology and Crime Prevention*, 9(1), 47–64. doi: 10.1080/14043850801990357

Felson, R., Savolainen, J., Aaltonen, M. E., & Moustgaard, H. (2008). Is the association between alcohol use and delinquency causal or spurious? *Criminology*, 46(3), 785-808.

Holstila, Anna-Leena (2012). Nuorten kokema väkivallan pelko: rikosten seurausta vai yleisen turvattomuuden heijastusta? Helsinki: Helsingin yliopisto. Sosiologian pro gradu -tutkielma

Kivivuori, J., Savolainen, J., & Aaltonen, M. (2016). The revenge motive in delinquency: Prevalence and predictors. *Acta Sociologica*, 59(1), 69-84. <https://doi.org/10.1177/0001699315607969>

Kivivuori, J. (1998). Delinquent phases - The case of temporally intensified shoplifting behaviour. *British Journal of Criminology*, 38(4), 663-680.

Lähteet

Kivivuori, J. (2014). Understanding Trends in Personal Violence: Does Cultural Sensitivity Matter? In Michael Tonry (ed): Why Crime Rates Fall, and Why they Don't. Crime and Justice, Volume 43. University of Chicago Press, Chicago.

Kivivuori, J. & Salmi, V. (2009). The Challenge of Special Needs Education in School-Based Delinquency Research. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 10:1, 2-17.

Kivivuori, J. & Salmi, V. & Walser, S. (2013). Supervision Mode Effects in Computerized Delinquency Surveys at School: Finnish Replication of a Swiss Experiment. *Journal of Experimental Criminology* 9:1, 91-107.

Kivivuori, Janne (2000). Delinquent behaviour, Psychosomatic symptoms and the idea of 'Healthy delinquency'. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 1(2),

Kivivuori, J. (2007). Crime by proxy - Coercion and altruism in adolescent shoplifting. *British Journal of Criminology*, 47(5), 817-833. <https://doi.org/10.1093/bjc/azm013>

Laajasalo, T., Saukkonen, S., Kivivuori, J., Salmi, V., Lipsanen, J., & Aronen, E. T. (2014). Brief report: Self-reported psychopathic-like features among Finnish community youth: Investigation of the factor structure of the antisocial personality screening device. *Journal of Adolescence*, 37(7), 1185-1188. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2014.08.010>

Laajasalo, T., Aronen, E. T., Saukkonen, S., Salmi, V., Aaltonen, M., & Kivivuori, J. (2016). To tell or not to tell? Psychopathic traits and response integrity in youth delinquency surveys. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 26(2), 81-93. <https://doi.org/10.1002/cbm.1940>

Lavikainen, H., Salmi, V., Aaltonen, M. E., & Lintonen, T. (2011). Alcohol-related harms and risk behaviors among adolescents: Does drinking style matter? *Journal of Substance Use*, 16(3), 243-255. <https://doi.org/10.3109/14659891.2010.499492>

Lowe, C., Ellonen, N., Miller, B., & Peltonen, K. (2020). Best Served Cold: Vengeful Attitudes and Violence among Finnish Adolescents. Online first, *Deviant Behavior*. forthcoming. doi:10.1080/01639625.2020.1789379

Leppäkumpu, Markus (2008). Nuorisoriikollisuus ja aikapreferenssit. Joensuu: Joensuun yliopisto. Kansantaloustieteen pro gradu –tutkielma.

Lähteet

Mikkola, Reetta (2017). Nuoret ja tarkastustoimenpiteet koulussa. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto

Näsi, M. J., Aaltonen, M., & Kivivuori, J. K. A. (2016). Youth hate crime offending: the role of strain, social control and self-control theories. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 17(2), 177–184. <https://doi.org/10.1080/14043858.2016.1260332>

Puska, Maija (2019) Nuoret fyysisen väkivallan tekijöinä : määrällinen tutkimus yhdeksäsluokkalaisten nuorten väkivaltaista rikoskäyttäytymistä selittävästä tekijöistä. Pro gradu -tutkielma, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto.

Ringvall, Sabina (2003). Ung och drogbrukare: förklaringar till ungdomars drogbruk i Finland. Pro gradu -avhandling: Åbo Akademi, ekonomisk-statistikvetenskapliga fakulteten, sociologi.

Saarikkomäki, E. A. O. (2017). *Trust in public and private policing: Young people's encounters with the police and private security guards*. University of Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/174814>

Saarikkomäki, E., & Kivivuori, J. (2013). Young People as Objects of Police Control in a Nordic Context: Who Are the Socially Visible Targets? *European Journal on Criminal Policy and Research*, 19(4), 351-368. <https://doi.org/10.1007/s10610-013-9204-8>

Salmi, Venla & Kivivuori, Janne (2006). The Association between Social Capital and Juvenile Crime. *European Journal of Criminology*, 3(2), 123-148.

Salmi, V. M., Kivivuori, J. K. A., & Aaltonen, M. (2015). Correlates of immigrant youth crime in Finland. *European Journal of Criminology*. <https://doi.org/10.1177/1477370815587768>

Saukkonen, S., Laajasalo, T., Jokela, M., Kivivuori, J., Salmi, V., & Aronen, E. T. (2016). Weapon carrying and psychopathic-like features in a population-based sample of Finnish adolescents. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 25(2), 183-191. <https://doi.org/10.1007/s00787-015-0724-2>

Savolainen, Jukka & Kivivuori, Janne (2000). Domestic delinquency, parental strain, and psychosomatic symptoms: A specific moderating effect of delinquent coping. Paper read at the 52nd annual meeting of the American Society of Criminology, November 15-18, 2000, San Francisco, California.

Smolej, M. E. (2011). *News Media, Crime and Fear of Violence*. University of Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-704-402-8>